

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra cestovního ruchu

**Lázeňství a wellness jako možnost
uplatnění zdravotně postižených osob
na trhu práce**

Bakalářská práce

Autor: Zuzana Fortelná

Vedoucí práce: JUDr. Alena Prchalová, Ph.D.

Jihlava 2011

Anotace

Tato práce je zaměřena na možnosti uplatnění zdravotně postižených osob v oboru lázeňství a wellness. Hlavním cílem je zjistit, zda tyto osoby mohou v tomto oboru nalézt uplatnění a jak se k zaměstnávání zdravotně postižených osob staví lázeňská a wellness zařízení.

Klíčová slova

Lázeňství, wellness, postižení, zdravotně postižená osoba, zaměstnávání

Annotation

This bachelor thesis is focused on the possibilities of disabled people in the field of spa and wellness. The main aim is to determine if disabled people can find out job in this field and what is the position of spa and wellness of employment disabled people.

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala paní JUDr. Aleně Prchalové, Ph.D. za pomoc při vedení práce, za její vstřícnost a ochotu. Také bych chtěla poděkovat mému příteli a rodině, kteří mi svou podporou pomohli tuto práci dokončit.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje AZ, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne

.....

Podpis

Obsah

Úvod.....	7
Teoretická část.....	9
1. Lázeňství a wellness.....	9
1.1 Lázeňství	9
1.2 Wellness	10
1.3 Rozdíl mezi lázeňstvím a wellness	11
2. Zdravotně postižené osoby	11
2.1 Tělesně postižené osoby.....	12
2.2 Mentálně postižené osoby	12
2.3 Zrakově postižené osoby.....	13
2.4 Sluchově postižené osoby	13
2.5 Kombinovaně postižené osoby.....	13
3. Trh práce	14
3.1 Zaměstnávání zdravotně postižených osob.....	14
3.2 Nezaměstnanost	14
3.3 Zákon o zaměstnávání zdravotně postižených osob.....	16
3.4 Podpora zdravotně postiženým osobám.....	16
3.4.1 Podporované zaměstnávání.....	16
3.4.2 Pracovní rehabilitace	17
3.4.3 Chráněné pracovní místo	17
3.4.4 Chráněná pracovní dílna	18
Praktická část	18
4. Metodika práce.....	18
4.1 Cíle výzkumu.....	18
4.2 Postup výzkumu	19
4.3 Vyhodnocení dotazníku pro zdravotně postižené osoby.....	20
4.4 Vyhodnocení dotazníku pro lázeňské a wellness komplexy.....	31
4.5 Výsledky dotazníkového šetření.....	41
Závěr.....	43
Seznam použité literatury	44
Seznam grafů	45
Seznam příloh.....	46

Úvod

Troufám si tvrdit, že v životě každého z nás se objeví člověk, který je odlišný.

Po boku zdravých lidí žijí v naší společnosti i tací, kteří se nějakým způsobem liší. Liší se zdravotním stavem. Většina zdravotně postižených si především přeje zdraví a začlenit se do života tak, aby byli co nejméně odkázáni na druhé. Chtějí se stát soběstačnými. Záleží především na nich, jak se se svým postižením vypořádají, ale také na jejich okolí. Sebevědomí osob se zdravotním postižením zvedá i fakt, že je společnost neodepisuje a dává jim prostor a šanci najít v životě uplatnění.

Prekvapuje mě, jak spousta lidí nedoceňuje to, že jsou zcela zdraví. Neváží si toho, že jsou soběstační, schopni se sami o sebe postarat bez pomoci druhých, schopni pracovat.

Dříve pro zaměstnavatele nebylo výhodné zaměstnávat zdravotně postižené, protože potřebovali většinou úpravu pracovních podmínek či pracovní doby. Výše výdělků nebyla ucházející, a tak často ani neměli zájem na takovém místě pracovat na plný úvazek.

V současné době jsou však podniky zvýhodňované, když zaměstnávají zdravotně postižené. I přesto je ale uplatňování zdravotně postižených na trhu práce velký problém. Podniky totiž nahrazují práci nižších úrovní roboty a stroji.

Je známo, že v dnešní době je těžké sehnat práci. Výuční list, maturita, zkušenost, zdraví. Ani jedno z vyjmenovaných bodů nikomu nezaručí přijetí do pracovního poměru. Jak na tom pak jsou osoby se zdravotním postižením?

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jaké možnosti uplatnění pro zdravotně postižené nabízí lázeňské a wellness komplexy, a porovnat možnosti uplatnění těchto osob ve vybraných lázeňských a wellness zařízeních. A to z pohledu zdravotně postižené osoby, a z pohledu lázeňských a wellness zařízení. Porovnání možností uplatnění zdravotně postižených osob ve vybraných lázeňských a wellness zařízeních jsem bohužel nemohla provést díky nesoučinnosti dotazovaných. Jednalo se o anonymní dotazníky, a tak chtěli i vystupovat.

V bakalářské práci jsem se zaměřila na možnosti uplatnění zdravotně postižených na trhu práce, konkrétně pak právě v oboru lázeňství a wellness.

Bakalářská práce je rozdělena na 4 části. První popisuje pojmy lázeňství a wellness a rozdíl mezi těmito zařízeními. Druhá část je zaměřena na různé druhy zdravotních postižení. Třetí část je věnována trhu práce, nezaměstnanosti, podpoře zdravotně postižených a jejich zaměstnávání a uplatnění na trhu práce. Čtvrtá výzkumná část ukazuje výsledky dotazníkového šetření a jeho následnou analýzu pomocí grafů a tabulek.

Teoretická část

1. Lázeňství a wellness

Cestovní ruch je v dnešní době, ať už chceme či nikoli, součástí našich životů. Pro každého znamená tento pojem něco jiného – relax, zábava, poznávání nebo pracovní příležitosti. Právě při vytváření pracovních příležitostí hraje cestovní ruch velkou roli. Jedním ze způsobů, kde toto všechno nalézt je lázeňství a wellness. V tomto oboru může nalézt pracovní uplatnění široká škála lidí. Je to tedy velká pracovní příležitost nejen pro lidi bez postižení, ale také pro zdravotně postižené.

1.1 Lázeňství

Lázeňství má základ ve slově lázeň, jinak řečeno koupel. Existuje mnoho definic tohoto pojmu. Výkladový slovník cestovního ruchu definuje lázeňství jako souhrn aktivit, specifické infrastruktury a lidských zdrojů v oblasti poznání a praxe zaměřený na znalost přírodních léčivých zdrojů (balneologie) a realizaci technik a procedur pro léčení různých somatických, psychosomatických i psychologických problémů (balneoterapie). Souhrnným cílem lázeňství je prevence a léčení lidských chorob, regenerace sil a relaxace. Je spojeno s využíváním síly přírodních léčivých zdrojů, krásy přírodního i kompozice kulturního prostředí. [Pásková, Zelenka, 2002]

Lázeňství už v dřívějších dobách bylo u lidí běžnou součástí života. Počátky tohoto odvětví se datují až do dob starověkých. V této době lázeňství bylo pro lidi jako způsob očisty a zábavy. Postupem času začalo lázeňství nabývat spíše léčebné funkce.

České a moravské lázně se rozprostírají téměř po celé České republice, jak ukazuje obrázek č. 1 – Mapa rozložení lázeňských míst. [2] Lázně České republiky se řadí mezi nejvýznamnější v Evropě díky kvalitě léčby a též díky kvalitě přírodních léčivých zdrojů.

Obrázek č. 1: Mapa rozložení lázeňských

1.2 Wellness

Cílem wellness je „wellbeing“ („dobré bytí“ v překladu). Tento pojem je chápán jako cítit se a vypadat dobře. Je to v podstatě nalezení rovnováhy tělesného a mentálního stavu člověka. V současnosti se stává běžnou součástí života stále širší skupiny obyvatel. Je pro lidi zdrojem relaxace a zábavy. Všechny wellness pobyty jsou nastaveny a připraveny tak, aby člověka přivedly ke zdravějšímu stylu života a k ovlivnění procesu stárnutí. Správnou životosprávou a způsobem života můžeme ovlivnit své zdraví. Wellness se řídí čtyřmi hlavními pilíři - důležitá je optimální výživa, fitness (pohyb), kontrola stresu a kontrola váhy. Wellness se tedy snaží pomoci lidem najít cestu, jak žít kvalitní, plnohodnotný a spokojený život. [5]

Světová zdravotnická organizace (WHO) definuje zdraví jako „stav kompletní fyzické, mentální a sociální pohody, a nesestává se jen z absence nemoci nebo vady.

1.3 Rozdíl mezi lázeňstvím a wellness

Lázeňský léčebný pobyt využívají spíše nemocné osoby nebo osoby, které se chtějí zotavit. Tento pobyt může být zcela nebo zčásti hrazen zdravotní pojišťovnou.

Wellness pobyt naopak využívají hlavně zdravé osoby, které si chtějí odpočinout a nabrat nové síly. Tento pobyt si platí sami.

2. Zdravotně postižené osoby

Pod pojmem zdravotně postižení si každý z nás představí někoho jiného – např. člověka s holí nebo na invalidním vozíku. Je to však velmi různorodá skupina s různými problémy a potřebami. Zdravotní postižení je určité odchýlení ve zdravotním stavu člověka. Toto odchýlení jej pak většinou omezuje v určitých činnostech. Lidé, kteří se se zdravotním postižením již narodí, jsou se svým postižením sžiti. Rodiče, třeba i přátelé a doktoři je učí, jak se svým postižením žít a nebát se života. Zdravotně postižené osoby mohou být tělesně, zrakově, sluchově nebo mentálně postižené. Do této skupiny lidí patří ale též vnitřně nemocní lidé nebo lidé s různými duševními chorobami. Nejčastějšími důvody zdravotních postižení jsou úrazy, nehody, dědičnost nebo různé nemoci. Důvodem vzniku postižení v některých případech mohly být například problémy při komplikovaném porodu nebo již v období mezi početím a narozením, kdy matka užívala léky, nebo drogy.

Náš právní řád až donedávna neznal obecnou definici osoby se zdravotním postižením, definoval některé termíny zejména pro účely uplatnění v soustavném zaměstnání (občan se změněnou pracovní schopností a občan se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením) a pro účely péče o osobu blízkou (částečně/převážně/úplně bezmocný občan). [1]

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách zdravotním postižením rozumí „tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, pak vymezuje osoby se zdravotním postižením takto: Jedná se o fyzické osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány jako plně invalidní či částečně invalidní a dále fyzické osoby, které jsou rozhodnutím úřadu práce uznány jako zdravotně znevýhodněné.

2.1 Tělesně postižené osoby

Osoby tělesně postižené mají většinou ztíženou schopnost pohybu. Postižení pohybového ústrojí může být vrozené nebo získané. Vrozené postižení může vzniknout během těhotenství nebo při porodu. Získané postižení může zapříčinit úraz nebo různé choroby. Rozdílem získaných od vrozených tělesných postižení je ten, že mohou vzniknout v kterémkoli období života.

2.2 Mentálně postižené osoby

Mentální postižení znamená zpoždění duševního vývoje. Rozumové schopnosti takto postižené osoby jsou sniženy. Projeví se tak, že osoba není schopna rozumět svému okolí a v určité míře se takovému okolí přizpůsobit. To ale neznamená, že nemají potřebu chodit do školy, mít rodinu a přátele, mít práci apod. Právě naopak – i takové osoby hledají a touží po smyslu života, který v tomto nacházejí ať už s pomocí podpory svých blízkých, anebo zkušených sociálních pracovníků. Osoby s mentálním postižením je nejlepší začleňovat do běžného života mezi lidi bez postižení. Prospívá to tak jejich duševnímu stavu – cítí, že do společnosti patří a nejsou zbyteční. Práce je pro lidi s tímto postižením přínosem. Cítí se být členem společnosti a rozvíjí tak své dovednosti a schopnosti. Když pak práce, kterou většinou s velkou chutí a nasazením vykonávají, přinese nějaké výsledky, je to pro ně obrovská odměna.

Mentální postižení je někdy důsledkem poranění, nedokysličení mozku v průběhu vývoje nebo je třeba jeho původ zakořeněn v dědičnosti. Často se však příčina nedaří odhalit.

Nabídka pracovních programů pro lidi s mentálním a kombinovaným postižením by měla svou šíří odpovídat jejich potřebám: od programů rozvíjejících základní schopnosti sebeobsluhy a orientace (denní centra a stacionáře), přes programy orientované na osvojení pracovních návyků a dovedností (chráněné dílny) až ke

službám směřujícím k uplatnění klienta v přirozeném integrovaném pracovním prostředí (podporované zaměstnání a běžné zaměstnání). [1]

2.3 Zrakově postižené osoby

Osoby se zrakovým postižením jsou lidé, kteří mají různé druhy a stupně snížené zrakové schopnosti. Lidmi zrakově postiženými se rozumí ti, jež nějakým způsobem toto postižení ovlivňuje jejich běžný život, a též ti, kterým nestačí například brýle nebo lupa. Slabozrakost, nevidomost nebo různé jiné poruchy vidění jim právě život sužují. Jeden ze smyslů – zrak – jim neslouží tak, jako zdravým jedincům.

2.4 Sluchově postižené osoby

Sluchově postižené osoby mají též postižený jeden ze smyslů – sluch. Nedoslýchaví, neslyšící nebo osoby se zbytky sluchu komunikují odezíráním ze rtů nebo používají český znakový jazyk.

S vrozenou sluchovou vadou se člověk narodí. Je to velká překážka ve vývoji dítěte. Dítě nemá možnost se naučit řeč. Není tedy schopno se vyjadřovat mluveným slovem. Postupem času se ale rodiče i dítě naučí s tímto postižením žít. Výhodou získané vady je, že neslyšící již zvládal mluvenou a psanou řeč. Zachovala se mu možnost správné a hlasité odpovědi, komunikace a přijímání informací. Podle mého názoru je mnohem horší získaná vada sluchu z hlediska psychicky člověka. Slovní zásoba totiž spíše klesá. Zhoršuje se pak výslovnost nepoužívaných slov. To může vést až k depresím a pocitu odměřenosti.

2.5 Kombinovaně postižené osoby

Pro potřeby resortu školství se uvádějí tři skupiny žáků s více vadami (čj. 16776/97-22):

- skupina, v níž je společným znakem mentální retardace (sdružují se tělesné, smyslové vady, vady řeči, psychická onemocnění, vývojové poruchy učení a chování)
- skupina tvořená kombinací vad tělesných, smyslových a vad řeči
- artistické děti a děti s artistickými rysy, u nichž jsou diagnostikovány další vady [1]

Mezi kombinované postižení patří hluchoslepotu. Vzniká kombinací poškození sluchu a zraku. Zabraňuje tak začlenění do běžného života a do společnosti. Člověk s tímto postižením má potíže se zajištěním vlastních životních potřeb.

3. Trh práce

Na trhu práce se setkává nabídka s poptávkou. Poptávka většinou přesahuje nabídku. Spousta lidí je nezaměstnaná, a to z různých důvodů. Jedním z nich může být zdravotní postižení.

3.1 Zaměstnávání zdravotně postižených osob

Zaměstnávání zdravotně postižených osob se zdá být v dnešní době problém většiny firem. Jak ukázal po šetření i dotazník, firmy se obávají takové osoby zaměstnat kvůli různým důvodům (nižší produktivita, vyšší nemocnost, administrativní nebo technické komplikace).

Lidé se zdravotním postižením jsou jednou z ohrožených skupin na trhu práce. Proto jim je poskytována ochrana na trhu práce. Tito lidé se převážně mohou uplatnit na nižších pozicích, které jsou schopni vykonávat. Zdravotně postižené osoby by měly mít možnost být zaměstnány podle svých fyzických a psychických možností. Avšak právě tyto osoby patří do skupiny, která navyšuje nezaměstnanost (o té více níže).

Problémem zdravotně postižených je nejen zdravotní handicap, ale většinou i nedostatečná kvalifikace a úroveň vzdělání. Mají menší šance se uplatnit na trhu práce než lidé bez zdravotního postižení, protože s nižší úrovní vzdělání klesá i možnost uplatnění na trhu práce.

Současný rozvoj ekonomiky způsobuje, že pracovníci nižších kvalifikací a schopností jsou nahrazováni technologií. Jejich práci zastávají počítače, roboti a stroje, které jsou levnější a přesnější.

3.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanou osobou je považována ta, jež je schopná a ochotná pracovat, ale nemůže nalézt zaměstnání.

Dlouhodobá a opakovaná nezaměstnanost je ekonomický problém. Dlouhodobá nezaměstnanost je pro postižené osoby sužující. Riziko nezaměstnanosti je u každé zdravotně postižené osoby jiné. Mnohem lépe si nalezne pracovní uplatnění osoba s lehčím zdravotním postižením (např. astmatik), než-li těžce postižený (např. nevidomá osoba). Je také jasné, že čím déle jsou lidé bez zaměstnání a bojují s nezaměstnaností, tím mají pak menší šanci opět nalézt práci. Osoby s těžkým zdravotním postižením, mentálně postižené osoby, osoby starší 50 let patří do skupiny, jež má nízkou zaměstnanost.

V ekonomice se také objevuje pojem dobrovolná nezaměstnanost. Osoba je dobrovolně nezaměstnaná, není ochotna přijmout práci za nabízenou mzdu. Osobám s postižením je někdy nabízena práce, která je pod úroveň jejich vzdělání, kvalifikace nebo pod úroveň příslušné mzdy. Proto raději dobrovolně zůstávají nezaměstnaní, i když kvůli svým zdravotním postižením nemají tak širokou nabídku pracovního uplatnění. Na druhé straně jsou tu zdravotně postižení, kteří neví, jak řešit svou situaci, a tak raději využívají sociálních dávek a nesnaží se vyhledávat pracovní uplatnění.

Ale též se zde vyskytují osoby, které jsou nedobrovolně nezaměstnané. Mezi ty právě patří osoby zdravotně postižené. Takové osoby většinou chtějí pracovat, avšak nedaří se jim nalézt práci, kterou by byli schopni vykonávat.

Počet nezaměstnaných zdravotně postižených osob se stále zvyšuje. Zdravotní stav některých uchazečů je omezující tak, že jim například úřad práce nemůže nabídnout žádné pracovní místo. Na počtu nezaměstnaných postižených osob nic nezmění ani povinnost firem zaměstnávat určitou část osob se zdravotním postižením.

Na trhu práce je nedostatek nabídky práce domů nebo na zkrácený úvazek. Takové práce, kterou by mohli vykonávat osoby se zdravotními problémy. Bylo však vytvořeno několik projektů a programů, jejichž cílem je snažit se pomoci řešit podporu začleňování těchto osob na trh práce. Proškolením, poradenstvím, posléze nalezením uplatnění na trhu práce chtějí napomoci zdravotně postiženým při zapojení se do pracovního procesu.

3.3 Zákon o zaměstnávání zdravotně postižených osob

Jak uvádí Listina základních práv a svobod, každý občan má právo získávat prostředky k zajištění obživy a jiných životních potřeb prací. [6]

V paragrafu 67 zákona o zaměstnanosti je vymezeno, kdo je považován za osoby se zdravotním postižením, za zdravotně znevýhodněnou osobu. Je zde též mimo jiné vymezen pojem dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, a jak osoba se zdravotním postižením dokládá, že je zdravotně postižená. [Zákoník práce, 2009] [4]

3.4 Podpora zdravotně postiženým osobám

Cílem většiny projektů a programů je podporovat osoby se zdravotním postižením v pracovní činnosti a též v jejich umístění na chráněném trhu práce (např. v podporovaném zaměstnání, chráněných dílnách apod.) nebo na samotném trhu práce.

3.4.1 Podporované zaměstnávání

Podporované zaměstnávání je komplex služeb, jejichž cílem je poskytnout člověku takovou podporu, aby si našel a udržel místo na otevřeném trhu práce za rovných platových podmínek. Tato podpora je poskytována podle individuálních potřeb a schopností konkrétní osoby.

Postižená osoba pracuje na pracovišti, kde je v kontaktu se spolupracovníky bez postižení, což napomáhá k rozvoji sociální integrace. Pracuje za stejných podmínek a je za to placena podobně jako člověk bez postižení. Pracovní místo je vybíráno podle možností člověka. Záleží na tom, jaké schopnosti a potřeby má.

Podporované zaměstnávání se od jiných programů liší tím, že zdravotně postižená osoba je ihned umístěna do pracovního procesu, a až poté začne trénink. Trénink probíhá přímo v pracovním prostředí, kdy se zdravotně postižený učí přímo na pracovišti. [3]

Cílem je tedy již zmiňované poskytnutí podpory člověku při nalezení a udržení práce, ale také zvýšení míry samostatnosti těchto zdravotně postižených uchazečů (nebo pak zaměstnanců) o práci. Pracovní asistent a konzultant napomáhá k dosažení těchto cílů, a to tak dlouho, jak je potřeba, ale nejdéle po dobu tří let. Pokud zdravotně postižený potřebuje podporu déle než tři roky, řeší se jinou formou (např. osobní asistencí).

Asistent může poskytovat například již zmíněnou pracovní asistenci a trénink na pracovišti, ale také dopravu nebo monitorování průběhu pracovního uplatnění. Program podporovaného zaměstnání nabízí velké množství různých služeb. Záleží zkrátka na potřebách zdravotně postižené osoby, která služby asistenta chce využívat nebo využívá.

3.4.2 Pracovní rehabilitace

Cílem pracovní rehabilitace je získání a udržení vhodného pracovního místa pro osobu se zdravotním postižením. Toto pracovního místo zajišťují úřady práce na její žádost. Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti pojednává v § 69 o pracovní rehabilitaci jako o souvislé činnosti zaměřené na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením, kterou na základě její žádosti zabezpečují úřady práce a hradí náklady s ní spojené. V tomto zákoně je také uvedeno, že pracovní rehabilitace zahrnuje zejména poradenskou činnost zaměřenou na volbu povolání, volbu zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti, teoretickou a praktickou přípravu pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, zprostředkování, udržení a změnu zaměstnání, změnu povolání a vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti.

Úřad práce musí oznámit zařazení zdravotně postižené osoby do pracovní rehabilitace příslušné okresní správě sociálního zabezpečení. Předtím sestaví plán pracovní rehabilitace pro dotyčnou osobu. Musí samozřejmě brát ohled na její zdravotní stav, schopnost vykonávat zaměstnání či nějakou výdělečnou činnost. [4]

3.4.3 Chráněné pracovní místo

Chráněné pracovní místo je podle zákona o zaměstnanosti pracovní místo vytvořené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody s úřadem práce. Toto pracovní místo musí být provozováno nejméně 2 roky. Jak zákon uvádí, na vytvoření chráněného pracovního místa poskytuje úřad práce zaměstnavateli příspěvek. Ten může činit maximálně osminásobek pro osoby s lehčím zdravotním postižením, a maximálně dvanáctinásobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku pro osoby s těžším zdravotním postižením. Zákon dále říká, že pokud vytvoří zaměstnavatel na základě jedné dohody s úřadem práce 10 a více chráněných pracovních míst, může příspěvek na vytvoření jednoho chráněného pracovního místa pro osobu se zdravotním postižením činit

maximálně desetinásobek, pro osobu s těžším zdravotním postižením maximálně čtrnáctinásobek výše uvedené průměrné mzdy. Příspěvek se poskytuje za podmínky, že zaměstnavatel nemá v evidenci daní zachyceny daňové nedoplatky, nemá nedoplatek na pojistném. [4]

3.4.4 Chráněná pracovní dílna

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti popisuje v § 76 chráněnou pracovní dílnu jako pracoviště zaměstnavatele, vymezené na základě dohody s úřadem práce a přizpůsobené pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením, kde je v průměrném ročním přepočteném počtu zaměstnáno nejméně 60 % těchto zaměstnanců. Tato chráněná pracovní dílna musí být provozována nejméně 2 roky. Stejně jako na vytvoření chráněného pracovního místa, tak i na vytvoření chráněné pracovní dílny přispívá úřad práce. Příspěvek je poskytován za stejných podmínek jako u chráněného pracovního místa. [Zákoník práce, 2009]

Na pracovním trhu převyšuje poptávka nabídku. Nejinak je tomu i v chráněných dílnách. Naplněná kapacita je velký problém, i když stále vznikají nové chráněné dílny a nová pracovní místa. Takových dílen však není dost na to, aby byly uspokojeny potřeby všech zdravotně postižených osob, které mohou s ohledem na své zdraví vykonávat práci.

Praktická část

4. Metodika práce

4.1 Cíle výzkumu

Cílem této bakalářské práce, jak už bylo zmíněno v úvodu, je zjistit, jaké možnosti uplatnění pro zdravotně postižené nabízí trh práce. Konkrétně pak jaké možnosti a uplatnění pro zdravotně postižené nabízí lázeňské a wellness komplexy. Dalším cílem je porovnat možnosti uplatnění těchto osob ve vybraných lázeňských a wellness zařízeních.

4.2 Postup výzkumu

K získání požadovaných informací jsem zvolila metodu dotazníků. Vytvořila jsem dva různé dotazníky, které jsem poté rozesílala e-mailem. Důvodem je rozmístění respondentů po celé České republice, neboť jsem se nezaměřovala na konkrétní regiony. Oba dotazníky, obsahují otázky otevřené, uzavřené a polozavřené, jsem se snažila sestavit tak, aby byly co nejvíce vypovídající. Zdravotně postižené osoby jsem kontaktovala převážně přes sociální sítě (Facebook, Lide.cz). Rozeslala jsem 30 dotazníků, navrátilo se jich 13. Zdravotně postižené osoby se většinou nerady vyjadřují k tématu, které je mnohdy pro ně bolestivé. To je důvodem nízké návratnosti dotazníků pro zdravotně postižené osoby. E-mail adresy jednotlivých lázeňských a wellness zařízení jsem získala na jejich internetových stránkách. Oslovila jsem 34 lázeňských zařízení a 36 wellness zařízení. Z toho odpověď mi zaslalo 11 lázeňských zařízení a 23 wellness zařízení. V tomto případě si nízkou návratnost dotazníků vysvětlují tím, že recepce lázeňských a wellness zařízení obsluhují lidé nezasvěcení, anebo také tím, že mají opravdu mnoho práce. Nemají tedy čas věnovat pár minut dotazníkům studentů.

Dotazník určený pro zdravotně postižené osoby čítá dvanáct otázek (viz příloha). Zkoumal druh postižení tázané osoby, ekonomické postavení, obor, ve kterém pracuje (pokud je zaměstnána), zda hledá práci (pokud je nezaměstnaná, názor na diskriminaci zdravotně postižených při hledání pracovního uplatnění. Dále bylo snahou zjistit, jaké faktory hrají důležitou roli pro zdravotně postiženou osobu při výběru zaměstnání, zda už se ucházela o pracovní pozici v oboru lázeňství a wellness, a v jakém lázeňském nebo wellness zařízení se ucházela o práci. Dotazník obsahoval i obecné otázky zjišťující pohlaví, věkovou skupinu, nejvyšší dokončené vzdělání a region, ve kterém respondent žije.

Dotazník, který byl určen lázeňským a wellness komplexům (viz příloha) obsahuje jedenáct otázek. Snažil se zjistit od kontaktovaných lázeňských a wellness zařízení, zda vůbec zdravotně postižené osoby zaměstnávají, pokud ano – s jakým druhem postižení jsou to osoby, pokud ne – z jakých důvodů osoby se zdravotním postižením nezaměstnávají. Dotazník zjišťoval, jaké pracovní zkušenosti mají zařízení se zaměstnáváním zdravotně postižených osob, pokud je zaměstnávají, a jaká pracovní

místa takovým osobám nabízejí. Zajímala jsem se o názory na zaměstnávání zdravotně postižených osob. Dotazník obsahoval i obecné otázky, které zjišťovaly, o jaké zařízení se jedná, v jakém kraji sídlí, kolik zaměstnanců zaměstnává.

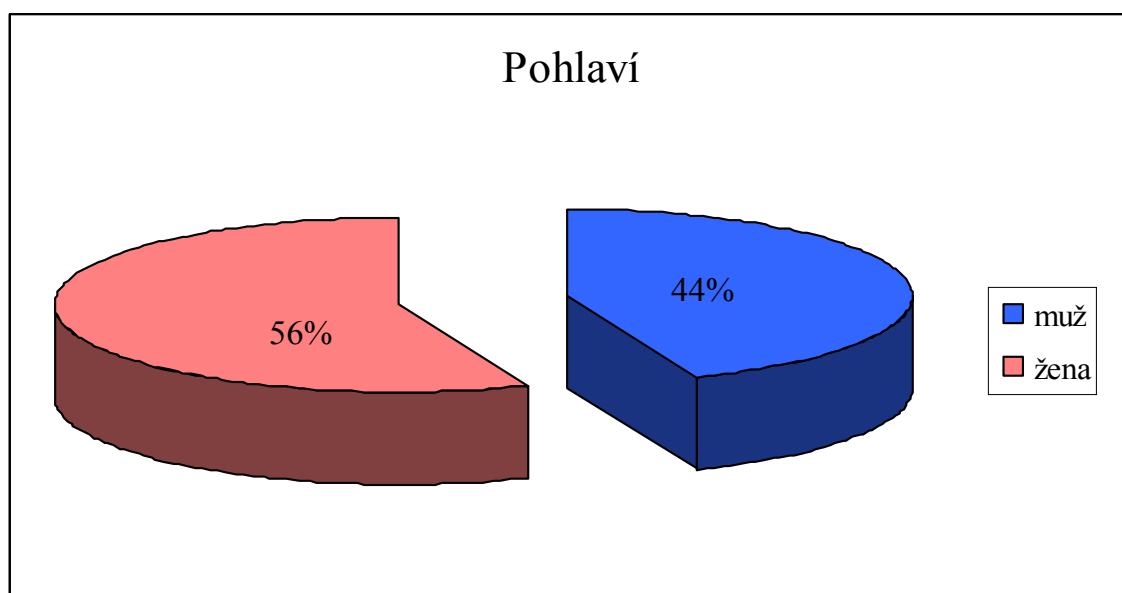
Oba dotazníky byly zpracovávány a vyhodnocovány postupným zapisováním do počítače. Z těchto údajů byly následně vyhotoveny grafy (viz níže v práci). Pro grafické znázornění výsledků šetření byly použity výsečové a sloupcové grafy.

4.3 Vyhodnocení dotazníku pro zdravotně postižené osoby

Při dotazování nastal problém s návratností vyhotovených dotazníků. Z 30 dotázaných zdravotně postižených osob odpovědělo na dotazník pouze 16 respondentů, což je přibližně 54%. Vzhledem k tomu, že většina osob se zdravotním postižením je háklivá na téma zdravotní postižení, je to však vyhovující počet navrácených dotazníků.

Otázka č. 1: Pohlaví

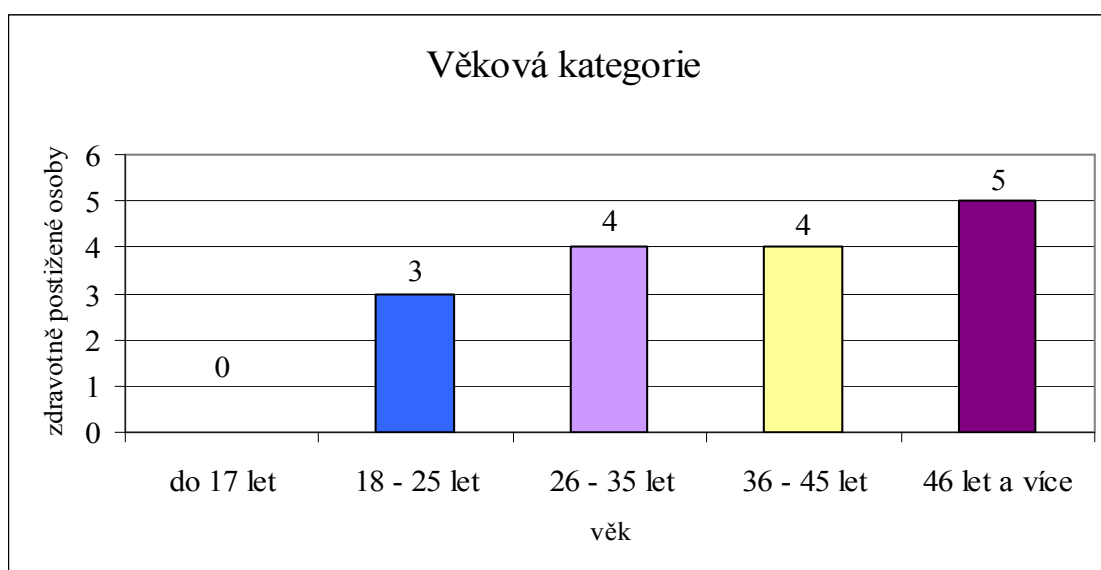
Dotazníku se zúčastnilo 30 respondentů. Zpět dotazník zaslalo 16 dotazovaných, z čehož na něj odpovědělo 7 (44%) mužů a 9 žen (54%).

Graf č. 1: Pohlaví

Otázka č. 2: Věková kategorie

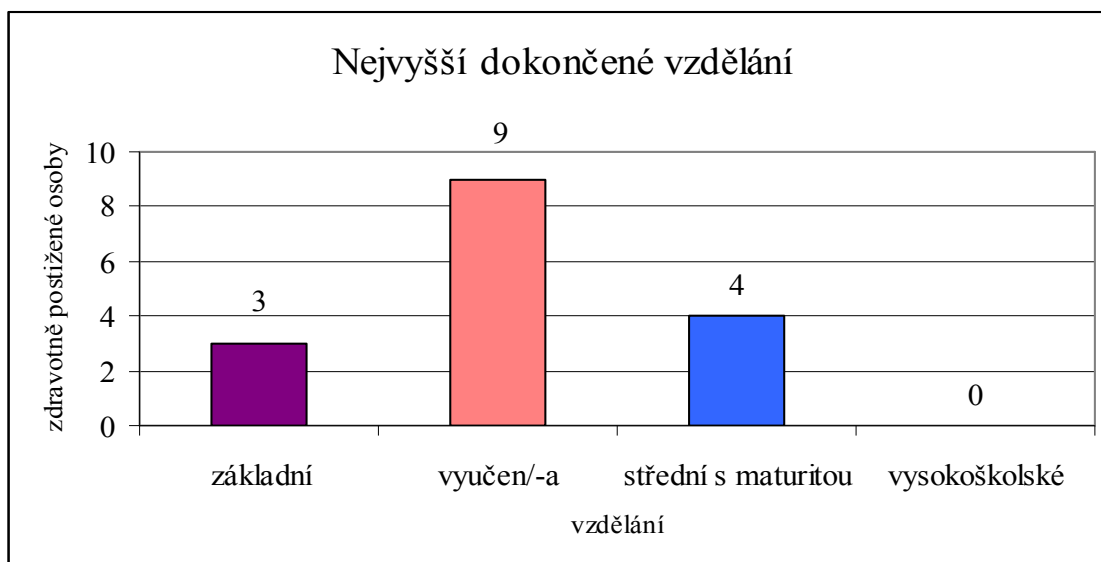
Otázka byla rozdělena do 5 věkových kategorií. Jak je z grafu č. 2 patrné, největší část dotazovaných tvořila skupina ve věku nad 46 let, která je zastoupena 5 respondenty, což je 31% z 16 navracených dotazníků. Největší četnost v této kategorii si vysvětlují tím, že věk nad 46 let mnozí zaměstnavatelé nemusí považovat za produktivní. Naopak věková kategorie do 17 let nebyla v tomto dotazníkovém šetření vůbec zastoupena. Věková kategorie 18–25 let čítá 3 z tázaných (19%). O jednoho tázaného více, tedy 4 (25%), čítají kategorie věku 26–35 let a 36–45 let.

Graf č. 2: Věková kategorie

Otázka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

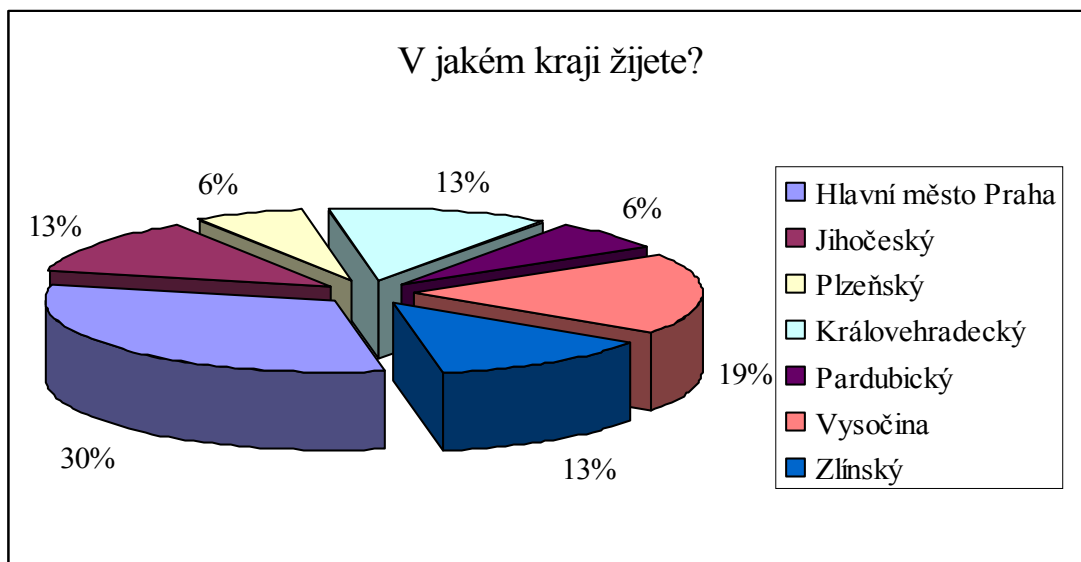
V grafu č. 3 můžeme vidět, že 9 dotazovaných osob je vyučeno. Na tuto otázku odpověděli 4 respondenti z 16, že jejich nejvyšší dokončené vzdělání je střední s maturitou. 3 dotázaní odpověděli, že mají pouze základní vzdělání. A nikdo z dotazovaných neuvedl, že jejich nejvyšším dokončeným vzděláním je vysokoškolské.

Graf č. 3: Nejvyšší dokončené vzdělání

Otázka č. 4: V jakém kraji žijete?

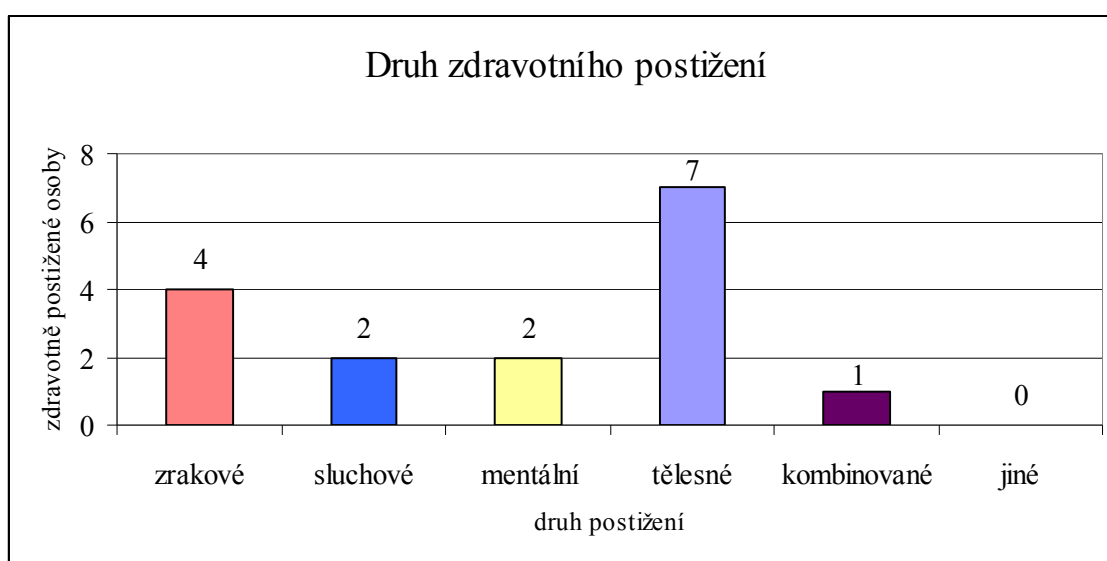
Výšečový graf č. 4 *V jakém kraji žijete?* ukazuje, že nejvíce dotazovaných žije v hlavním městě Praha. Odpovědělo tak 5 dotazovaných (30%). Na Vysočině mají domov 3 z odpovídajících, což činí 19%. V Jihočeském kraji žijí 2 z respondentů, stejně jako žijí 2 respondenti v Královéhradeckém kraji a též ve Zlínském kraji. V Plzeňském žije 1 odpovídající, a v Pardubickém žije též 1 z odpovídajících. V grafu nejsou znázorněny kraje, které nikdo z odpovídajících neuvedl ve své odpovědi. Jsou jimi Středočeský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Jihomoravský kraj, Olomoucký kraj a Moravskoslezský kraj.

Graf č. 4: Kraj

Otázka č. 5: Jaké zdravotní postižení máte?

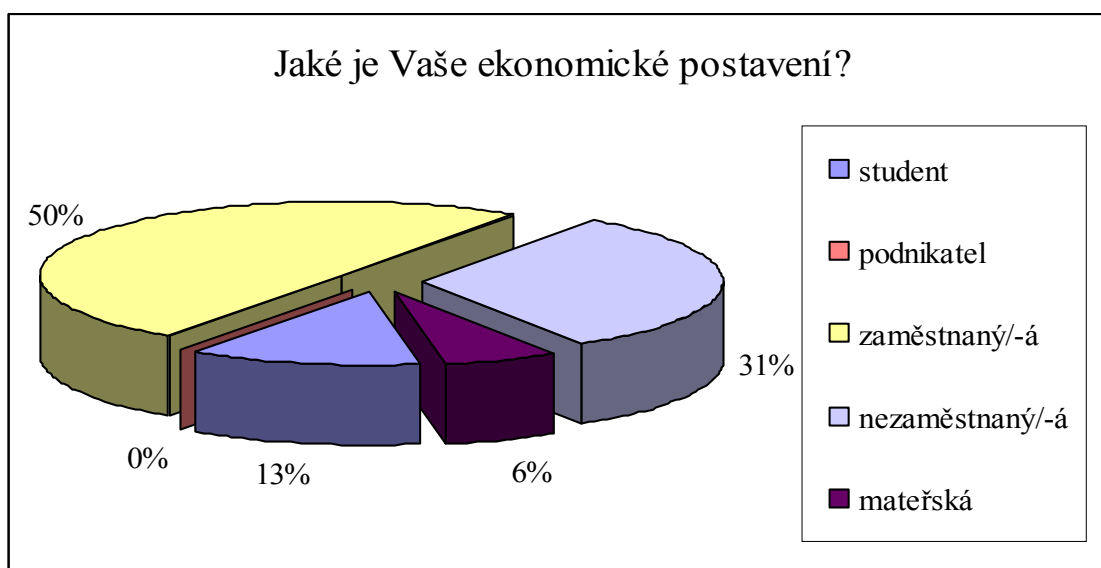
Na výběr měli respondenti různé druhy postižení – zrakové, sluchové, mentální, tělesné, kombinované a jiné, které měli uvést, pokud nebylo uvedeno v nabídce odpovědí. Graf č. 5 nám ukazuje, že nejčastější zdravotní postižení, které dotazované osoby mají, je tělesné. Odpovědělo tak 7 respondentů, což činí 43%. Čtyři osoby (25%) uvedly, že trpí zrakovým postižením. Sluchové postižení mají dvě dotázané osoby (13%). Stejně tak odpověděly 2 osoby s mentálním postižením.

Graf č. 5: Druh zdravotního postižení

Otázka č. 6: Jaké je Vaše ekonomické postavení?

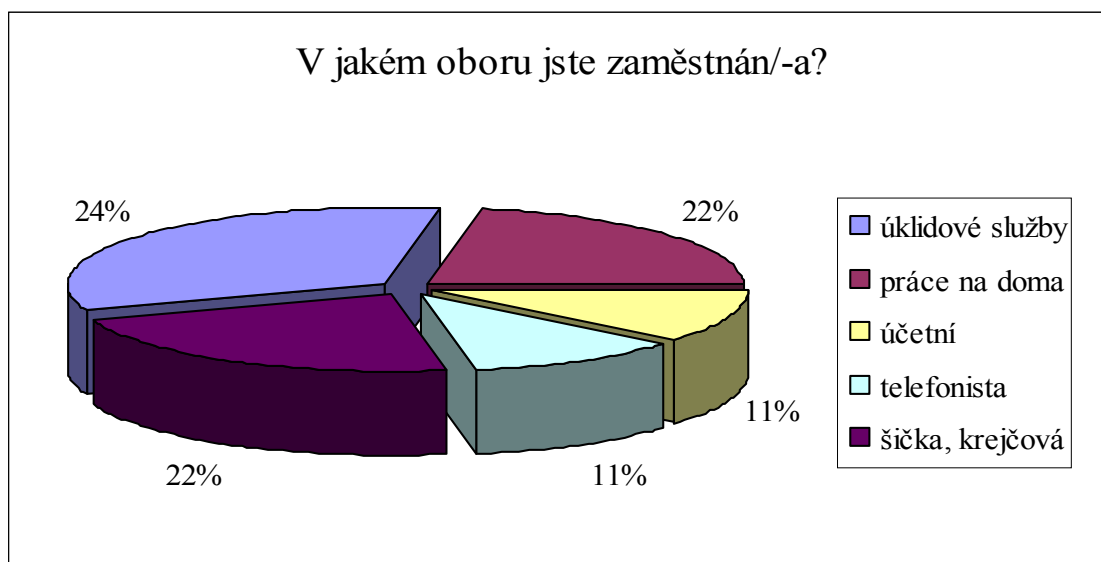
Na otázku *Jaké je Vaše ekonomické postavení?* odpovědělo 8 dotázaných, že jsou zaměstnání. To je polovina z 16 dotazníků, které se navrátily vyplněné. V grafu č. 6 můžeme vidět, že 31% respondentů, což je 5, uvedlo, že je nezaměstnáno. Dva (13%) odpovídající jsou studenti. Na mateřské dovolené je jedna z dotázaných.

Graf č. 6: Ekonomické postavení

Otázka č. 7: Pokud jste zaměstnaný/-á – v jakém oboru?

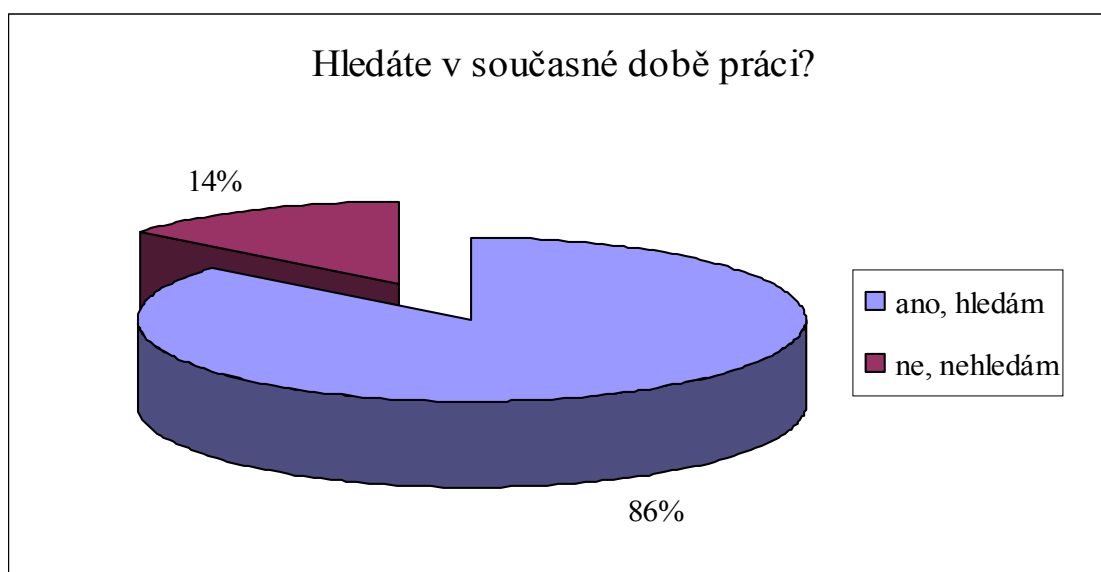
Graf č. 7 nám ukazuje odpovědi zdravotně postižených osob na otázku – *Pokud jste zaměstnaný/-á – v jakém oboru?* Jak je vidět 3 (24%) z dotázaných odpověděli, že se uplatnili jako pracovníci úklidových služeb. Práci na doma si jako možnost uplatnění na trhu práce zvolili 2 odpovídající (22%), z toho jedna žena se zdravotním postižením na mateřské dovolené. Povoláním šička, krejčová se živí 2 respondenti (22%). Pracovní uplatnění jako účetní našel jeden dotazovaný (11%). Jako telefonista pracuje jeden z odpovídajících (11%).

Graf č. 7: Obor zaměstnání

Otázka č. 8: Pokud jste nezaměstnaný/-á – hledáte v současné době práci?

V odpovědích na otázku č. 8 měli respondenti možnost na výběr čtyři možnosti (ano, hledám –sám; ano, hledám – pomáhá mi rodina, přátelé; ano, hledám – pomocí podporovaného zaměstnávání (nebo podobný projekt,program)). V grafu č. 8 jsou uvedené zkráceně dvě odpovědi – ano, hledám; ne, nehledám. Jak můžeme vidět v grafu č. 8, šest z dotazovaných (86%) odpovědělo, že práci hledá. Tři z nich pak hledají práci sami. Dodatečně většinou uváděli, že práci hledají především na internetových stránkách, které nabízejí práci speciálně pro zdravotně postižené osoby. Dva z tázaných, kteří práci hledají, využívají pomoci rodiny a přátel. Pouze jeden z respondentů využívá služeb podporovaného zaměstnání v kraji, kde žije. Práci nehledá 1 dotazovaný, což je 14% z 16 navrácených dotazníků.

Graf č. 8: Hledání práce

Otázka č. 9: Myslíte si, že zdravotně postižené osoby jsou v dnešní společnosti při hledání pracovního uplatnění diskriminovány?

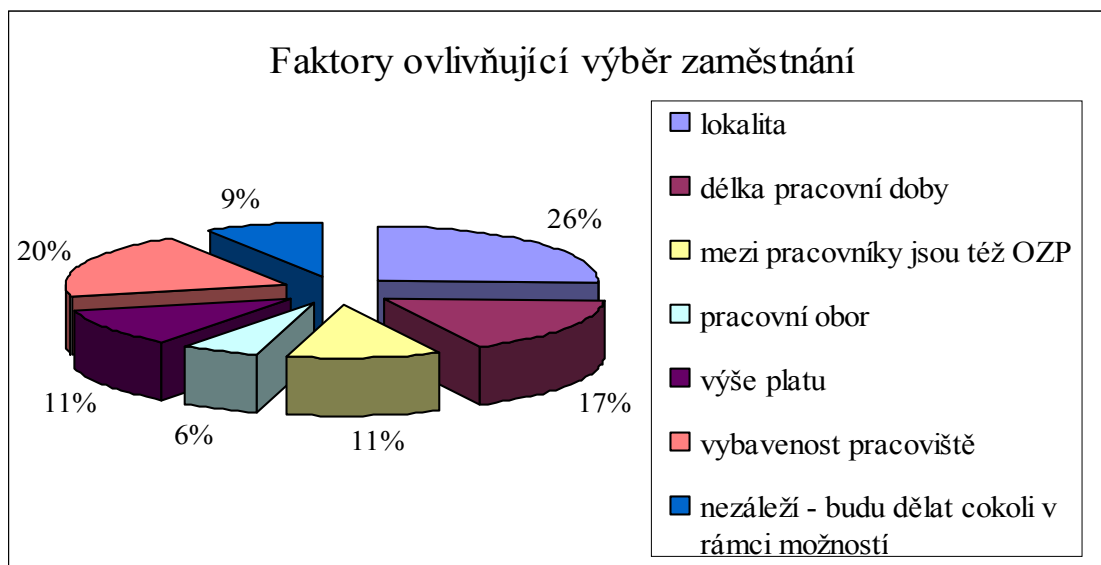
Na otázku č. 9 odpověděli 4 dotázaní (25%). Jako důvod své odpovědi většinou uváděli, že mají špatné zkušenosti s jednáním ze strany firmy, ve které se ucházeli o pracovní místo. Jeden dotazovaný odpověděl, že zdravotně postižené osoby jsou v podstatě brány již předem jako nemohoucí, aniž by potenciální zaměstnavatel věděl, jaké schopnosti zdravotně postižený má, a to pro něj tedy znamená diskriminace. 12 respondentů (75%) odpovědělo, že si nemyslí, že by byly zdravotně postižené osoby v dnešní společnosti při hledání pracovního uplatnění diskriminovány. Jako odůvodnění své odpovědi především uváděli, že prozatím měli jen dobré zkušenosti se zaměstnavateli, nebo potenciálními zaměstnavateli. Tři dotazovaní uvedli, že současná doba se snaží nabízet velkou škálu možností pro zdravotně postižené osoby. Ale také si myslí, že je to stále nedostatečné vzhledem k tomu, kolik osob se zdravotním postižením v České republice žije a chce pracovat.

Graf č. 9: Diskriminace

Otázka č. 10: Jaké faktory pro Vás hrají důležitou roli při výběru zaměstnání?

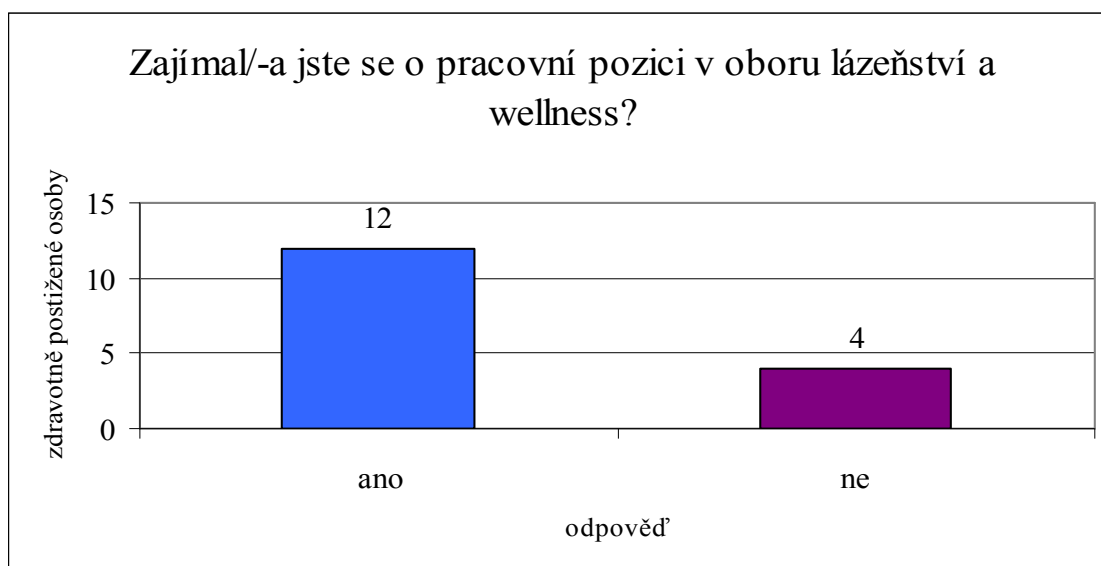
V této otázce měli možnost respondenti zvolit více odpovědí. Nejčastěji pak dotazovaní odpověděli, že nejdůležitějším faktorem při výběru zaměstnání je pro ně lokalita. Odpovědělo tak 9 tázaných (26%). Dalším důležitým faktorem je pro zdravotně postižené osoby, které na tento dotazník odpověděli, vybavenost pracoviště. Vybavenost pracoviště a technické zázemí hraje důležitou roli pro 7 dotazovaných (20%). Délku pracovní doby považuje za důležitou 6 dotazovaných (17%) zdravotně postižených osob. Jiné zdravotně postižené osoby mezi pracovníky jsou důvodem pro výběr zaměstnání pro 4 respondenty (11%). Jako jeden z faktorů, které ovlivňují výběr zaměstnání, uvedly 4 (11%) zdravotně postižené osoby výši platu. Na tom, co bude jejich pracovní náplní, nezáleží 3 dotazovaným (9%). Uvedli, že jim je jedno, jak budou uplatněni. Důležité je pro ně jakékoli pracovní uplatnění nalézt. Dva respondenti (6%) při výběru zaměstnání berou v potaz pracovní obor, ve kterém by měli být zaměstnáni.

Graf č. 10: Ovlivňující faktory

Otázka č. 11: Zajímal/-a jste se o pracovní pozici v oboru lázeňství a wellness?

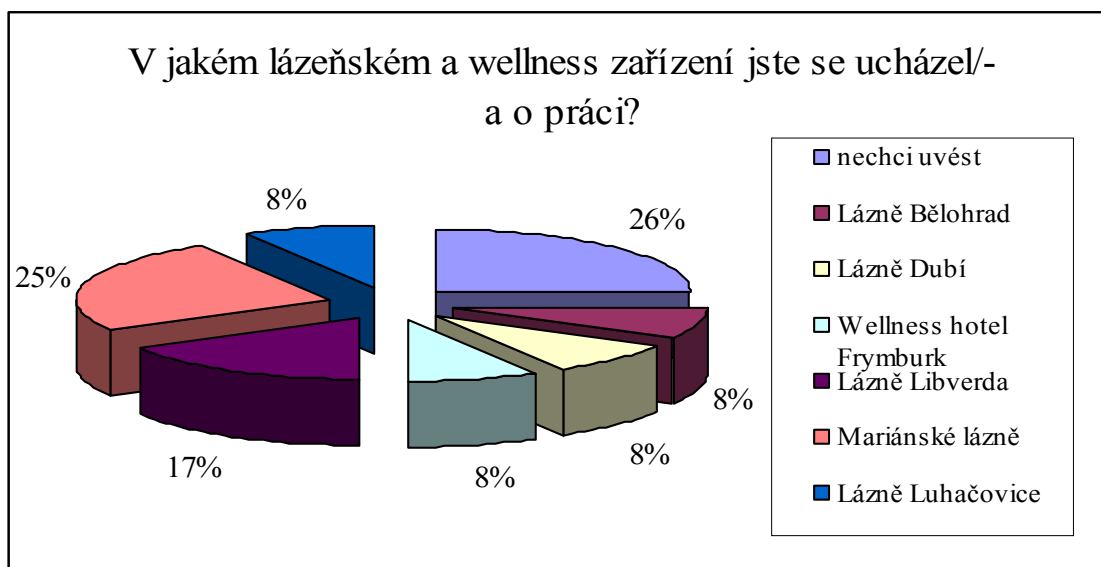
12 respondentů odpovědělo, že se o pracovní pozici v oboru lázeňství a wellness zajímalo. Někteří z nich ke své odpovědi přidali, že nebyli například z kapacitních důvodů zaměstnáni. O pracovní pozici v oboru lázeňství a wellness se nezajímali 4 dotázaní. Uvedli ke své odpovědi, že se o tento obor vůbec nezajímají, a tak v něm ani nechtějí najít uplatnění.

Graf č. 11: Zájem o pracovní pozici

Otázka č. 12: V jakém lázeňském a wellness zařízení jste se ucházel/-a o práci?

Odpovědi na otázku č. 12 se objevilo několik. Častou odpovědí však překvapivě bylo – nechci uvést. 3 respondenti se nechtěli k otázce č. 12 vůbec vyjádřit. Mezi dalšími odpověďmi se nejčastěji objevily Mariánské Lázně. O práci se zde zajímali a ucházeli 3 dotázaní. Lázně Libverdy se staly zajímavým místem pro ucházení o pracovní místo. O práci v těchto lázních se ucházeli 2 respondenti. V dalších odpovědích se objevily Lázně Bělehrad, Lázně Dubí, Lázně Luhačovice a Wellness hotel Frymburk. V každém zařízení se ucházel 1 respondent.

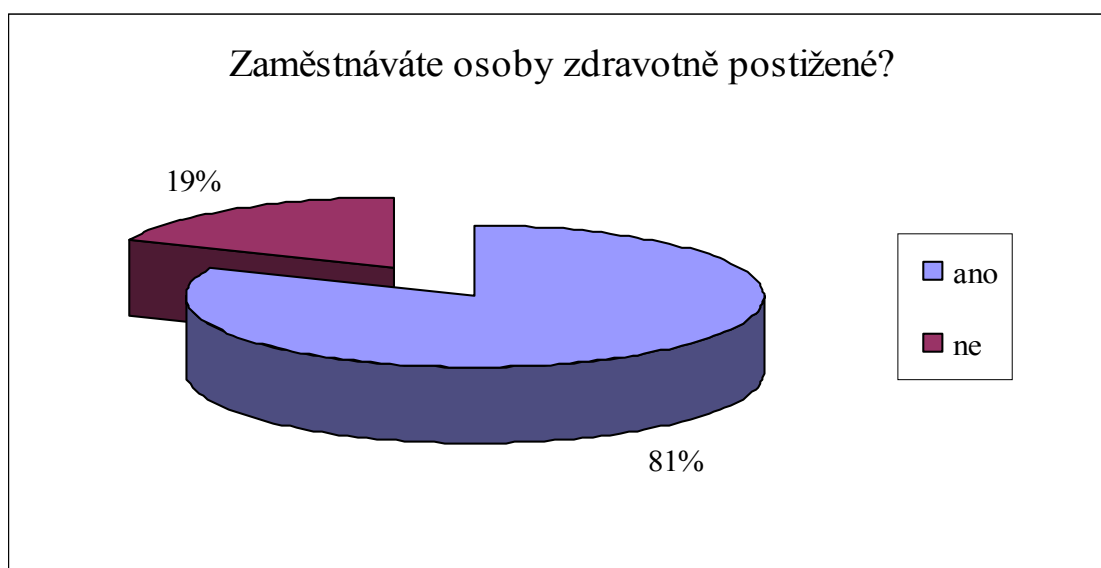
Graf č. 12: Ucházení o práci

4.4 Vyhodnocení dotazníku pro lázeňské a wellness komplexy

Při dotazování nastal problém s návratností vyhotovených dotazníků, stejně jako u návratnosti vyhotovených dotazníků pro zdravotně postižené osoby. Ze 70 dotázaných lázeňských a wellness zařízení odpovědělo na dotazník 48 z nich, což je přibližně 69%. To je nakonec celkem uspokojivé. Menší návratnost dotazníků přisuzuji tomu, že v dnešní uspěchané době nemají lidé mnoho času odpovídat na dotazníky studentů. To mi dokonce potvrdila odpověď jedné ženy z nejmenovaného lázeňského zařízení. Napsala doslova, že na četné dotazy z řad studentů formou dotazníků nemá čas odpovídat. Podle mě 3 minuty strávené u dotazníku zase tolik času nezabere.

Otázka č. 1: Zaměstnáváte osoby zdravotně postižené?

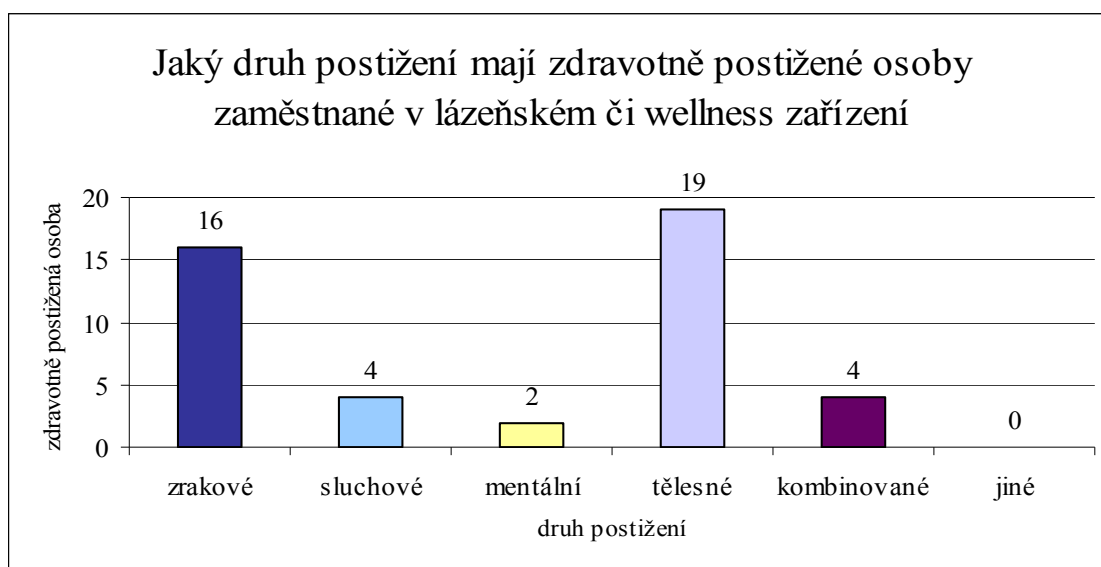
V grafu č. 13 můžeme vidět, že na tuto otázku se vyjádřilo 39 respondentů kladnou odpovědí. Činilo tak 81% odpovědí z 48 navrácených dotazníků. Dále z grafu můžeme vyčíst, že 19% odpovědí říkalo, že zdravotně postižené osoby nezaměstnává. Tedy, že 9 respondentů zdravotně postižené osoby nezaměstnává. Většinou to byly odpovědi wellness zařízení.

Graf č. 13: Zaměstnávání zdravotně postižených osob

Otázka č. 2: Pokud ano – jaký druh postižení tyto osoby mají?

Na otázku č. 2 – *Pokud ano – jaký druh postižení tyto osoby mají?* měli respondenti na výběr více odpovědí. Mohli zaškrtnout více než jednu odpověď. Při vytváření této otázky jsem brala v úvahu to, že zařízení nemusí zaměstnávat jen osoby s jedním zdravotním postižením. Ve sloupcovém grafu č. 14 tedy můžeme vidět, že nejčastěji dotázaná lázeňská a wellness zařízení zaměstnávají tělesně postižené osoby. Odpovědělo tak 19 zařízení. Častými zaměstnanci těchto zařízení jsou i zrakově postižené osoby. Tyto osoby zaměstnává 16 z dotázaných zařízení. Čtyři tato zařízení uvádějí, že zaměstnávají sluchově postižené osoby a také čtyři zařízení uvádějí, že zaměstnávají kombinovaně postižené osoby. Mentálně postižené osoby zaměstnávají pouze 2 lázeňská a wellness zařízení. Respondenti neuvedli žádná jiná zdravotní postižení, které by měly u nich zaměstnávány zdravotně postižené osoby.

Graf č. 14: Druh zdravotního postižení zaměstnaných osob

Otázka č. 3: Pokud ne – z jakých důvodů zdravotně postižené osoby nezaměstnáváte?

Stejně jako u předchozí otázky měli respondenti na výběr z několika odpovědí a možnost více odpovědí zaškrtnout. Mezi odpověďmi byla i varianta jiný důvod, ve které se mohli sami vyjádřit. Nejčastějším důvodem, proč zdravotně postižené osoby dotazovaní nezaměstnávají, je povaha vykonávané práce. Tento důvod uvedlo 6 respondentů (55%). Obava z komplikací je důvodem 3 odpovídajících (27%). 2 tito

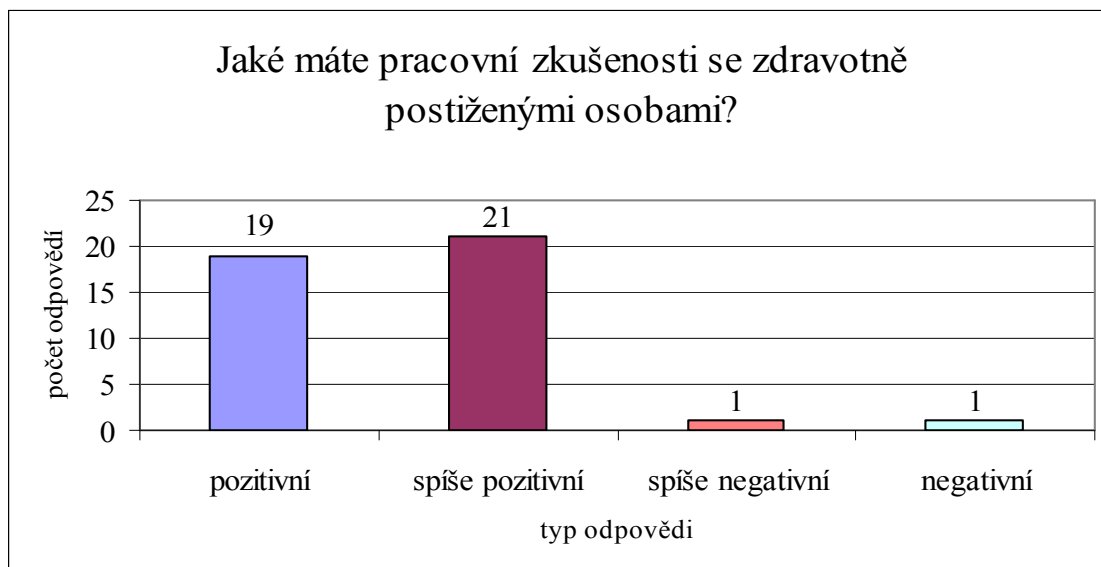
odpovídající uvedli, že se především obávají administrativní činnosti v souvislosti se zaměstnáváním zdravotně postižených osob. Nedostatečnou praxi a vzdělání považuje 1 respondent (9%) za důvod nezaměstnávání zdravotně postižených osob. V grafu č. 15 je patrné, že 1 respondent odpověděl jinak. Uvedl, že o práci se u nich zdravotně postižený zatím neucházel.

Graf č. 15: Důvody nezaměstnávání zdravotně postižených osob

Otázka č. 4: Jaké máte pracovní zkušenosti se zdravotně postiženými osobami (pokud je zaměstnáváte nebo jste je již zaměstnávali)?

Na tuto otázku odpovědělo celkem 42 respondentů. 39 z nich zdravotně postižené osoby zaměstnává, 3 z nich zdravotně postižené dříve zaměstnávali. Pozitivní zkušenosti má se zdravotně postiženými 19 odpovídajících. 21 respondentů má se zdravotně postiženými osobami spíše pozitivní zkušenosti. V odpovědích se objevila, jak můžeme v grafu č. 16 vidět, i spíše negativní zkušenost a negativní zkušenost. Je tedy patrné, že celkově mají lázeňská a wellness zařízení spíše pozitivní a pozitivní zkušenosti. Je to zřejmě způsobené tím, že většina zdravotně postižených osob dává do pracovního nasazení veškeré své úsilí. Odvádí tak poté výbornou či chvalitebnou práci.

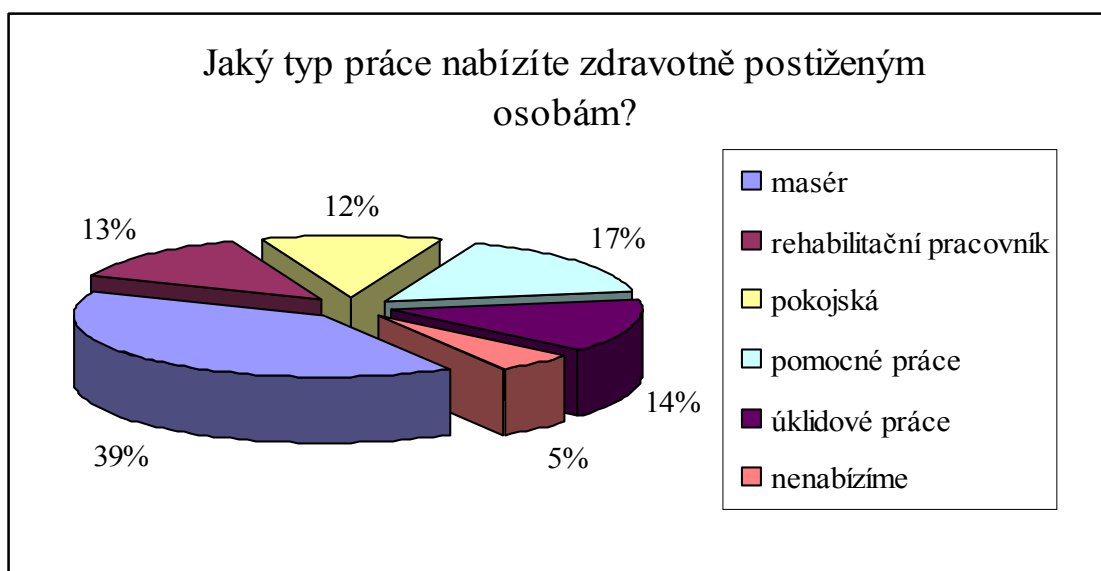
Graf č. 16: Pracovní zkušenosti se zdravotně postiženými osobami

Otázka č. 5: Z jakých důvodů myslíte, že zaměstnavatelé nechtějí zaměstnávat zdravotně postižené osoby?

Tato otázka byla otevřená, a tak na ní mohli respondenti odpovídat podle svých zkušeností a názorů. Několik odpovídajících využilo nápovědy z předchozí otázky. Uvedli, že důvodem, proč zaměstnavatelé nechtějí zaměstnávat zdravotně postižené osoby, by mohly být obavy z komplikací a povaha vykonávané práce. Například náročnost práce a pracovní podmínky se jim jeví jako nemožnost zaměstnávat některé zdravotně postižené osoby. Často je nutné dodržet určité pracovní tempo, což je mnohdy pro zdravotně postižené osoby těžké. Několik respondentů poznamenalo, že ve větším kolektivu může být obava, že ostatní budou muset za dotyčného vykonávat práci, protože například nezvládnou pracovní zatížení. Většina respondentů si myslí, že zaměstnavatelé nenabízí pracovní uplatnění zdravotně postiženým osobám z obavy ze slabších výkonů a časté nepřítomnosti. Několik dotazovaných si také myslí, že by důvodem nezaměstnávání zdravotně postižených osob mohly být předsudky o nedokonalé vzdělanosti zdravotně postižených osob. Z hlediska technického by mohl být problém v zařizování například bezbariérových přístupů nebo v přizpůsobení pracoviště potřebám zdravotně postižené osoby. Z toho pak vyplývá podle respondentů další důvod – finanční náklady a administrativní komplikace.

Otázka č. 6: Jaký typ práce nabízíte zdravotně postiženým osobám?

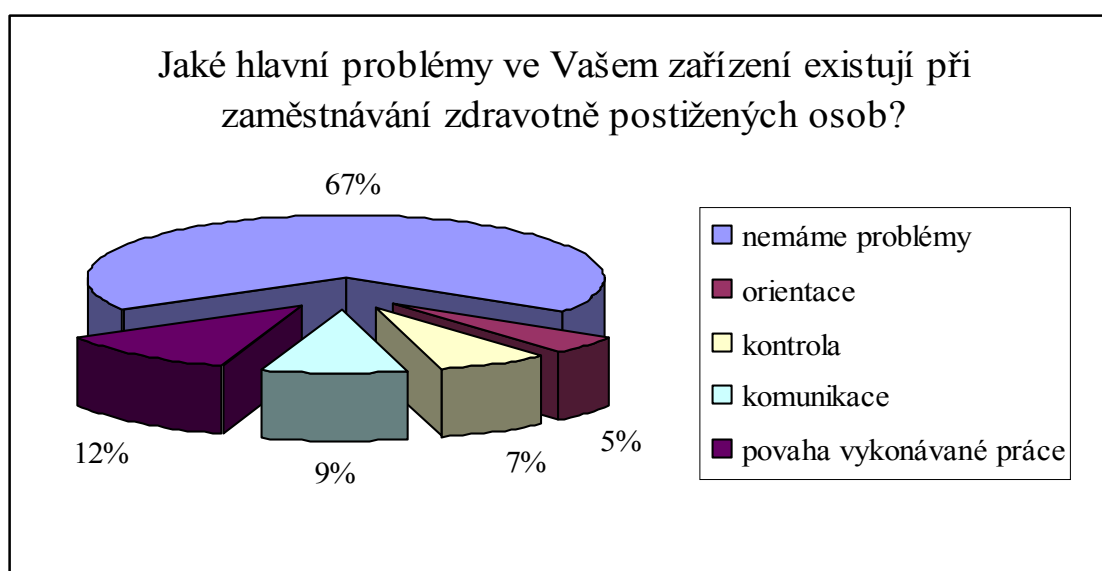
Respondenti mohli v otázce č. 6 opět napsat odpověď bez možnosti výběru. V úvahu jsem brala fakt, že lázeňská a wellness zařízení poskytují pracovní uplatnění více než jedné zdravotně postižené osobě. Jejich odpovědi jsem zpracovala do výšečového grafu č. 17. Je z něj vidět, že nejčastější nabízenou pracovní pozicí je masér. Takovou odpověď uvedlo 31 odpovídajících, což činí 39%. Z grafu je patrné, že 13 respondentů (17%) nabízí uplatnění zdravotně postiženým jako pomocná práce. Uvedli, že je zaměstnávají většinou v kuchyni nebo v technické údržbě. Zdravotně postižené osoby zaměstnává 11 respondentů (14%) jako uklízečky nebo uklízeče. Uplatnění jako rehabilitační pracovník nabízí zdravotně postiženým osobám 10 odpovídajících (13%). Pracovní místo pokojské nabízí 9 respondentů (12%). V grafu můžeme vidět, že 4 respondenti (5%) žádné pracovní uplatnění zdravotně postiženým osobám nenabízí. Jeden z těchto respondentů uvedl, že vzhledem k povaze nabízených wellness služeb pracovní uplatnění zdravotně postiženým osobám nenabízí. Jeden respondent také uvedl, že cíleně práci pro zdravotně postižené osoby nenabízí, ale pokud by se o zaměstnání taková osoba ucházela, byla by zařazena do běžného výběrového řízení. Pokud by pak kvalitativně odpovídala požadavkům, nebránilo by nic jejímu zaměstnání.

Graf č. 17: Typ práce nabízené zdravotně postiženým osobám

Otázka č. 7: Jaké hlavní problémy (pokud jsou) ve Vašem zařízení existují při zaměstnávání zdravotně postižených osob?

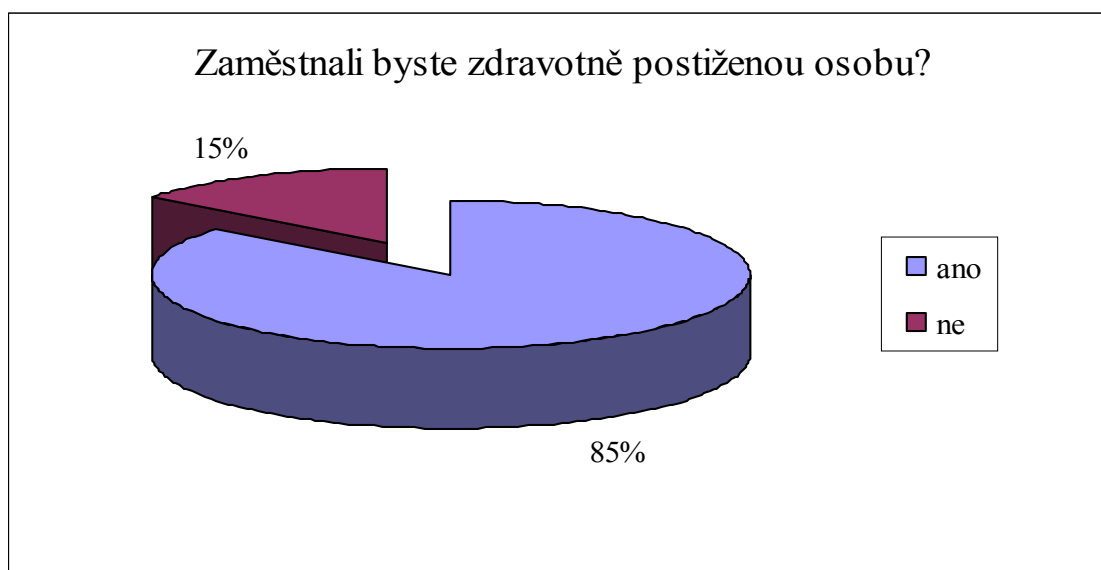
I tato otázka byla otevřená. Respondenti zde mohli vyjádřit svůj názor a zkušenosti. Bylo tedy i možné více odpovědí. Odpovědi jsem zpracovala do výsečového grafu č. 18. Z něj můžeme vyčíst, že 29 odpovídajících (67%) nemá se zaměstnáváním zdravotně postižených osob žádné problémy. Jako hlavní problém, existující v lázeňském nebo wellness zařízení při zaměstnávání zdravotně postižených osob, se jeví povaha vykonávané práce. 5 respondentů (12%) tedy uvedlo, že často nevyhovuje zdravotní stav postižených osob povaze práce. Komunikace mezi zdravotně postiženými osobami a osobami bez postižení považují za problém 4 odpovídající (9%). Často podle vyjádření odpovídajících dochází k tomu, že osoby bez postižení neochotně jednají s osobami se zdravotním postižením, a také nepovažují jejich práci za plnohodnotnou. 3 respondenti (7%) odpověděli, že hlavním problémem v jejich zařízení je kontrola zdravotně postižených osob. Jeden respondent například uvedl, že tělesně postiženou osobu musí kontrolovat při práci v noci. Pro 2 respondenty (5%) je hlavním problémem při zaměstnávání zdravotně postižených osob jejich orientace. Uvedli, že se jedná především o zrakově postižené osoby.

Graf č. 18: Problémy při zaměstnávání zdravotně postižených osob

Otázka č. 8: Zaměstnali byste zdravotně postiženou osobu, pokud by byla ochotna se rekvalifikovat nebo jinak dodatečně vzdělávat?

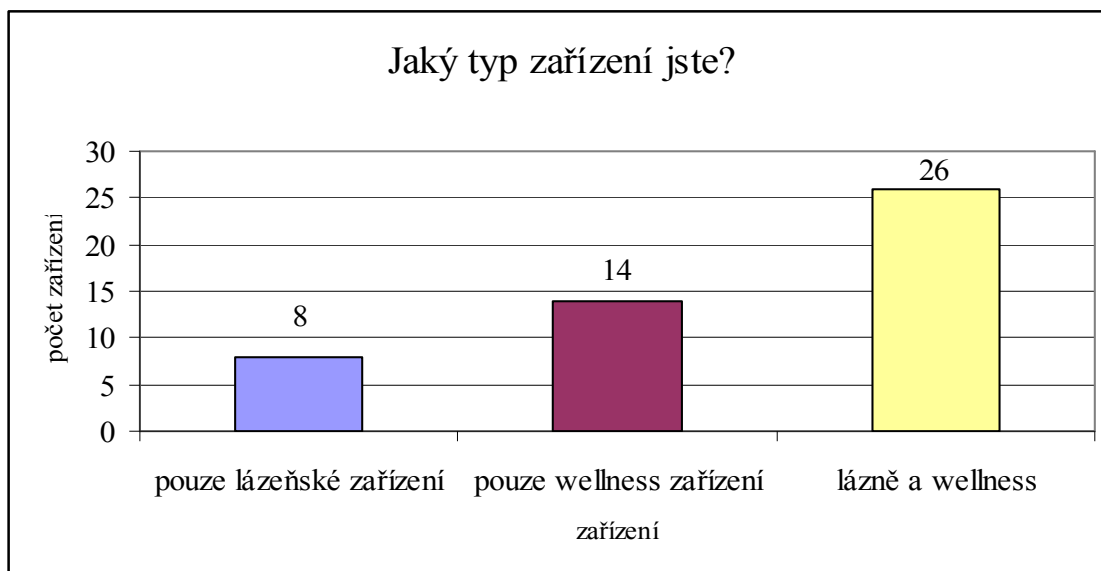
V této otázce měla lázeňská a wellness zařízení na výběr pouze dvě možnosti. 85% (41 respondentů) z odpovídajících zvolilo odpověď *ano*. 15% (7 respondentů) z odpovídajících zvolilo odpověď *ne*. K této odpovědi 2 respondenti připsali, že povaha nabízené práce vyžaduje již zkušenější personál s praxí.

Graf č. 19: Zaměstnání zdravotně postižené osoby

Otázka č. 9: Jaký typ zařízení jste?

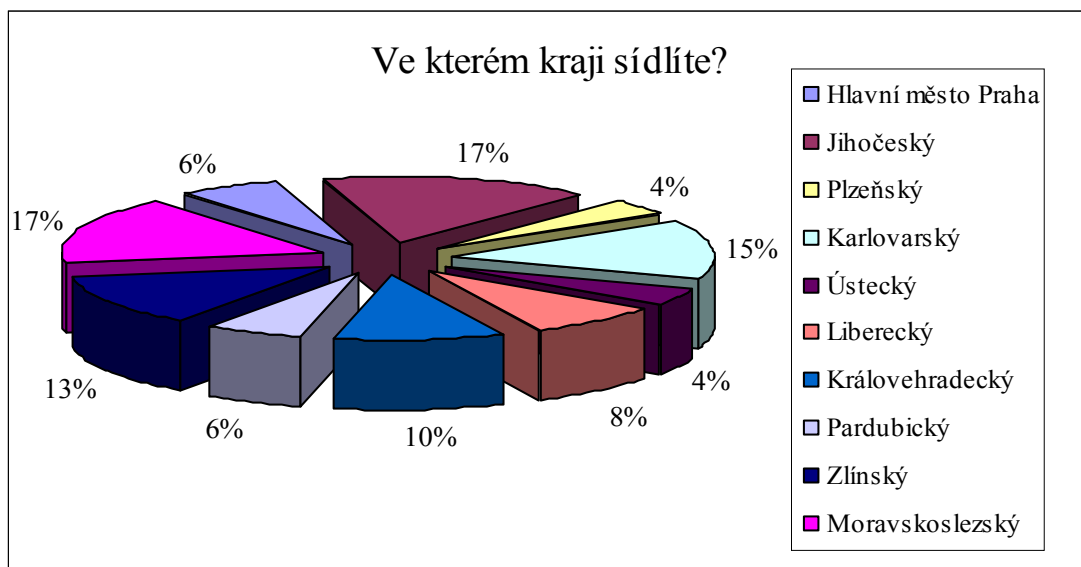
V grafu č. 9 můžeme vidět, že nejčastěji dotazovanými byla zařízení, která jsou lázně a wellness v jednom. 26 dotazovaných tak odpovědělo. Pouze wellness zařízení bylo 14 respondentů. Pouze lázeňské zařízení bylo 8 odpovídajících.

Graf č. 20: Typ zařízení

Otázka č. 10: Sídíte v kraji?

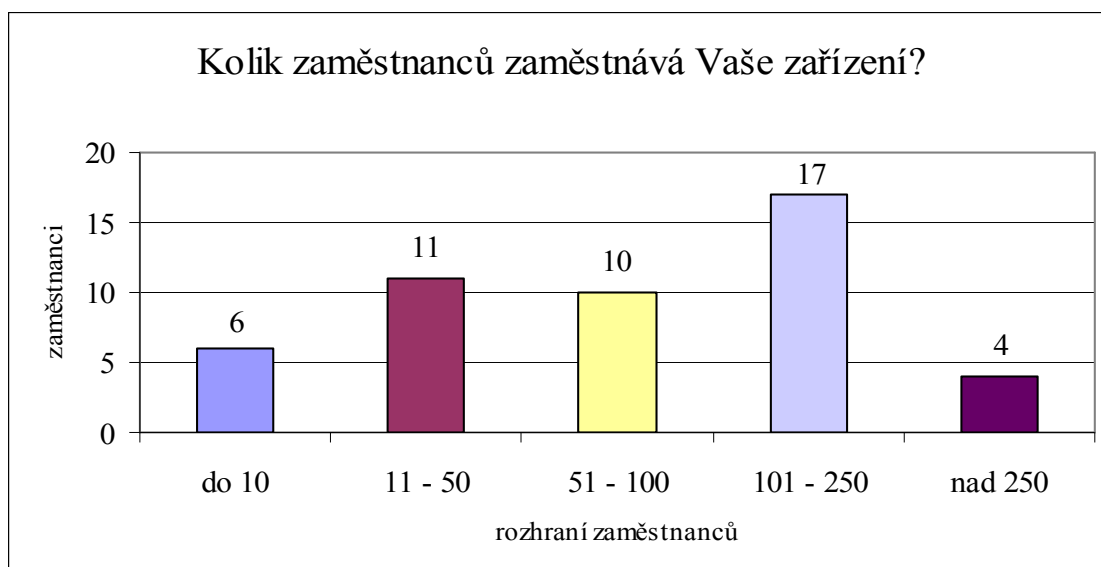
Vypracovanými dotazníky rozesílanými emailem se mi podařilo zasáhnout téměř do všech krajů. Nejčastěji se mi vrátily dotazníky s odpověďmi od respondentů z Jihočeského kraje (17%) a z Moravskoslezského kraje (17%). Z Jihočeského kraje to bylo 8 dotazníků, z Moravskoslezského kraje také. Z Karlovarského kraje se navrátilo 7 dotazníků (15%), ze Zlínského kraje se navrátilo 6 dotazníků (13%) a z Královéhradeckého se navrátilo 5 dotazníků (10%). V grafu č. 21 můžeme vidět, že 4 respondenti (8%) sídlí v Libereckém kraji, 3 respondenti (6%) sídlí v kraji Hlavní město Praha a 3 respondenti (6%) sídlí v Pardubickém kraji. Z Plzeňského kraje a Ústeckého kraje se mi navrátilo po dvou dotaznících (4%).

Graf č. 21: Kraj - sídlo zařízení

Otázka č. 11: Kolik zaměstnanců zaměstnává Vaše zařízení?

V otázce č. 11 měli respondenti na výběr několik kategorií (do 10 zaměstnanců; 11–50 zaměstnanců; 51–100 zaměstnanců; 101–250 zaměstnanců; nad 250 zaměstnanců). 6 lázeňských a wellness zařízení zaměstnává do 10 zaměstnanců. V rozmezí 11 až 50 zaměstnanců zaměstnává 11 dotazovaných. 10 respondentů čítá mezi 51–100 zaměstnanci. Z grafu č. 22 můžeme vyčíst, že 17 lázeňských a wellness zařízení čítá v rozmezí 101 až 250 zaměstnanců. Zaměstnaných nad 250 uvedli 4 odpovídající.

Graf č. 22: Počet zaměstnanců

4.5 Výsledky dotazníkového šetření

Výsledek šetření dotazníku pro zdravotně postižené osoby

Citlivost dotazovaných zdravotně postižených osob na téma práce a zdravotní postižení se prokázala již v počátku, kdy se nenavrátila většina dotazníků, ale pouze část z nich. Avšak i tak mohu považovat za úspěch počet vrácených dotazníků (16 z 30). Navracené dotazníky jsem zaznamenala do počítače, poté jsem vytvořila názorné grafy. Ze získaných informací mohu usoudit, že zdravotně postižené osoby jsou velmi spokojené, pokud naleznou pracovní uplatnění. Zdravotní postižení takovým osobám neumožňuje vykonávat různé druhy práce. Je zde také několik faktorů, které jejich rozhodování může ovlivnit (např. lokalita, vybavenost pracoviště, délka pracovní doby apod.), ale na druhé straně opravdu nemají mnoho na výběr, a tak přijmou jakoukoli práci, kterou jsou schopni vykonávat. Ze získaných údajů vyplynulo, že největší procento nezaměstnaných je ve věkové kategorii 46 let a více. Ženy a muži z této kategorie jsou většinou dlouhodobě nezaměstnaní a marně hledají pracovní uplatnění. Dotazníkové šetření také ukázalo, že zdravotně postižené osoby naleznou pracovní uplatnění především na nižších postech (např. úklidové služby, šička, krejčová, práce na doma apod.). Příčinou je především zdravotní postižení ucházející se osoby. Zdravotní stav často nedovoluje vykonávat náročnější práci. Průzkum také ukázal, že odpovídající, kteří jsou nezaměstnaní, hledají pracovní uplatnění. Převážná část z nich se ucházela i o pracovní pozici v lázeňském nebo wellness zařízení. Z kapacitních důvodů však většinou nebyli přijati.

Výsledek šetření dotazníku pro lázeňská a wellness zařízení

Návratnost dotazníků byla podobná jako u dotazníků pro zdravotně postižené osoby. Vzhledem k současné uspěchané době je ale počet navracených dotazníků (48 z 70) úspěch. Dotazníkové šetření mi odpovědělo na otázku, jaké jsou možnosti uplatnění zdravotně postižených osob v lázeňských a wellness zařízeních. Ukázalo se, že především pouze lázeňská nebo lázeňská a wellness zařízení nabízejí široké uplatnění zdravotně postiženým osobám. Uváděli různé pracovní pozice od úklidových a pomocných prací, přes pozici pokojské, až po rehabilitačního pracovníka nebo maséra. Samotná wellness zařízení většinou uváděla, že pozice pro zdravotně postižené osoby nenabízí. Důvodem je fyzická a časová náročnost vykonávané práce.

Mimo jiné dotazníky ukázaly, že zkušenosti lázeňských a wellness zařízení se zdravotně postiženými osobami jsou pozitivní. Tyto osoby pracují s velkým nasazením a chutí, protože jsou většinou vděční za své pracovní místo, ať už je jakékoli.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaké možnosti uplatnění zdravotně postižených osob nabízí lázeňská a wellness zařízení, a to jak z pohledu zdravotně postižených osob, tak z pohledu lázeňských a wellness zařízení. Pomocí dotazníkového šetření byly zjištěny údaje obsahující odpovědi s názory a zkušenostmi zdravotně postižených osob a taktéž zástupců lázeňských a wellness zařízení, kteří dotazníky vyplňovali. Názory a zkušenosti se v převážné míře lišily. Každý z nás je svým způsobem jedinečný, každý z nás má jiné názory a zkušenosti. Dotazníkový průzkum ukázal, že zdravotně postižené osoby mají chuť pracovat. K tomu, aby našly vhodnou práci, však mají ztížené podmínky. Ač jsou se svým zdravotním postižením sžiti, je to mnohdy pro ně velká překážka především při hledání uplatnění na trhu práce. Pro zdravotně postižené osoby je však důležité nalézt pracovní uplatnění. Je to pro ně v podstatě smysl života a nepřipadají si nadbyteční. Problémem však často také bývá omezená kapacita pracovních míst nabízených především zdravotně postiženým osobám. I když je ze strany nabídky snaha o vytváření pracovních míst, je to stále nedostačující. Zdravotně postižených osob hledajících práci je mnoho. Zaměstnavatelé se jim snaží vycházet vstříc. Z výsledků dotazníkového šetření lázeňských a wellness zařízení vyplynulo, že většina z odpovídajících osoby zdravotně postižené zaměstnává. S těmito osobami jsou i spokojeni a mají s nimi pozitivní zkušenosti. Mnohdy svou práci vykonává osoba se zdravotním postižením lépe než osoba bez zdravotního postižení. Naopak důvodem nepřijímání zdravotně postižených do pracovního poměru může být obava z nezvládnutí pracovního zatížení nebo obava z časté nemocnosti postižené osoby apod. Pracovní uplatnění ale v lázeňských a wellness zařízení zdravotně postižené mohou najít. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že je několik možností uplatnění v lázeňských a wellness zařízení. Masér, rehabilitační pracovník nebo pokojská a uklízečka jsou jen několik z možností, jak se uplatnit v tomto rozmanitém oboru.

I když je snaha zaměstnavatelů o nabízení pracovních pozic zdravotně postiženým osobám velká, stále zde bude mnoho osob se zdravotním postižením, kterým se nedaří nalézt pracovní uplatnění. To je však neodradí od toho, aby i nadále hledali pracovní uplatnění na trhu práce.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

BURACHOVIČ, Stanislav; WIESER, Stanislav. . *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách na Moravě a ve Slezsku*. 1. vyd. Praha : Libri, 2001. 456 s. : il. ISBN 80-7277-048-9.

ČESKO. *Zákoník práce : právní stav ke dni 1.11.2009*. Praha : C.H. Beck, [2006]-. ^^sv.

PÁSKOVÁ, Martina; ZELENKA, Josef. . *Cestovní ruch-výkladový slovník*. 1. vyd. Brno : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 448 s.

SKOROCHODOVA, O.I. *Můj svět bez zvuků a světél*. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1960. 208 s., 8 fot.

Internetové zdroje

[1] www.helpnet.cz [online]. 2007 [cit. 2011-05-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.helpnet.cz/>>

[2] www.spalife.info [online]. 2008 [cit. 2011-05-14]. Dostupné z WWW: <http://www.spalife.info/spalife/2008/01/15/ceske-a-moravske-lazne/>

[3] www.rytmus.org [online]. 2010 [cit. 2011-05-16]. Dostupné z WWW: http://www.rytmus.org/rytmus/index.php?p=podporovane_zamestnavani&id=23

[4] www.pracepropravniky.cz [online]. 2011 [cit. 2011-05-16]. Dostupné z WWW: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-zamestnanosti-uplne-zneni>

[5] www.spa-wellness.cz [online]. 2011 [cit. 2011-05-17]. Dostupné z WWW: <http://www.spa-wellness.cz/ceska-asociace-wellness/vyznam-slova-wellness/>

[6] www.pracepropravniky.cz [online]. 2010 [cit. 2011-05-16]. Dostupné z WWW: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/listina-zakladnich-prav-a-svobod-cr>

Seznam grafů

Graf č. 1: Pohlaví.....	20
Graf č. 2: Věková kategorie.....	21
Graf č. 3: Nejvyšší dokončené vzdělání.....	22
Graf č. 4: Kraj.....	23
Graf č. 5: Druh zdravotního postižení.....	24
Graf č. 6: Ekonomické postavení.....	25
Graf č. 7: Obor zaměstnání.....	26
Graf č. 8: Hledání práce.....	27
Graf č. 9: Diskriminace.....	28
Graf č. 10: Ovlivňující faktory.....	29
Graf č. 11: Zájem o pracovní pozici.....	30
Graf č. 12: Ucházení o práci.....	31
Graf č. 13: Zaměstnávání zdravotně postižených osob.....	32
Graf č. 14: Druh zdravotního postižení zaměstnaných osob.....	33
Graf č. 15: Důvody nezaměstnávání zdravotně postižených osob.....	34
Graf č. 16: Pracovní zkušenosti se zdravotně postiženými osobami.....	35
Graf č. 17: Typ práce nabízené zdravotně postiženým osobám.....	36
Graf č. 18: Problémy při zaměstnávání zdravotně postižených osob.....	37
Graf č. 19: Zaměstnání zdravotně postižené osoby.....	38
Graf č. 20: Typ zařízení.....	39
Graf č. 21: Kraj – sídlo zařízení.....	40
Graf č. 22: Počet zaměstnanců.....	40

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník pro zdravotně postižené osoby

Příloha B: Dotazník pro lázeňská a wellness zařízení

Příloha A: Dotazník pro zdravotně postižené osoby

Dobrý den,

jmenuji se Zuzka Fortelná a jsem studentka Vysoké školy polytechnické v Jihlavě. V současné době pracuji na své bakalářské práci na téma *Lázeňství a wellness jako možnost uplatnění zdravotně postižených osob na trhu práce*.

Obracím se na Vás s žádostí o pár minut Vašeho času k zodpovězení mých otázek. Tyto otázky by mi měly poté pomoci ve výzkumné části mé práce, a měly by mi zajistit především odpověď na základní otázku – zda vůbec jsou nějaké možnosti uplatnění zdravotně postižených osob v oboru lázeňství a wellness, v lázeňských a wellness komplexech.

Dotazník je samozřejmě anonymní.

1. Pohlaví

- muž
- žena

2. Věková kategorie

- do 17 let
- 18 – 25 let
- 26 – 35 let
- 36 – 45 let
- 46 let a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

- základní
- vyučen/-a
- střední s maturitou
- vysokoškolské

4. V jakém kraji žijete?

- Hlavní město Praha
- Středočeský
- Jihočeský
- Plzeňský
- Karlovarský
- Ústecký
- Liberecký
- Královehradecký
- Pardubický
- Vysočina
- Jihomoravský
- Olomoucký
- Zlínský
- Moravskoslezský

5. Jaké zdravotní postižení máte?

- zrakové
- sluchové
- mentální
- tělesné
- kombinované
- jiné (uveďte)

6. Jaké je Vaše ekonomické postavení?

- zaměstnaný/-á
- nezaměstnaný/-á

7. Pokud jste zaměstnaný/-á – v jakém oboru?

8. Pokud jste nezaměstnaný/-á – hledáte v současné době práci?

- ano, hledám - sám
- ano, hledám - pomáhá mi rodina, přátelé
- ano, hledám – pomocí podporovaného zaměstnávání (nebo podobný projekt,program)
- ne, nehledám

9. Myslíte si, že zdravotně postižené osoby jsou v dnešní společnosti při hledání pracovního uplatnění diskriminovány?

- ano – proč?
- ne – proč?

10. Jaké faktory pro Vás hrají důležitou roli při výběru zaměstnání? (max. 3 odpovědi)

- lokalita
- délka pracovní doby
- mezi pracovníky též handicapovaní
- pracovní obor
- výše platu
- vybavenost pracoviště
- nezáleží – budu dělat cokoli

11. Zajímal/-a jste se o pracovní pozici v oboru lázeňství a wellness?

- ano
- ne

12. V jakém lázeňském a wellness zařízení jste se ucházel/-a o práci?

Příloha B: Dotazník pro lázeňská a wellness zařízení

Dobrý den,

jmenuji se Zuzka Fortelná a jsem studentka Vysoké školy polytechnické v Jihlavě. V současné době pracuji na své bakalářské práci na téma *Lázeňství a wellness jako možnost uplatnění zdravotně postižených osob na trhu práce*.

Obracím se na Vás s žádostí o pár minut Vašeho času k zodpovězení mých otázek. Tyto otázky by mi měly poté pomoci ve výzkumné části mé práce, a měly by mi zajistit především odpověď na základní otázku – zda vůbec jsou nějaké možnosti uplatnění zdravotně postižených osob v oboru lázeňství a wellness, v lázeňských a wellness komplexech.

Dotazník je samozřejmě anonymní.

Otázky:

- 1. Zaměstnáváte osoby zdravotně postižené (dále jen OZP)?**
 - ano
 - ne
- 2. Pokud ano – jaký druh postižení tyto osoby mají?**
 - zrakové
 - sluchové
 - mentální
 - tělesné
 - kombinované
 - jiné (uved'te)
- 3. Pokud ne – z jakých důvodů OZP nezaměstnáváte?**
 - obava z komplikací
 - povaha vykonávané práce
 - nedostatečná praxe, vzdělání
 - jiný (uved'te).....
- 4. Jaké máte pracovní zkušenosti s OZP (pokud jste je již zaměstnávali či zaměstnáváte)?**
 - pozitivní
 - spíše pozitivní
 - spíše negativní
 - negativní
- 5. Z jakých důvodů myslíte, že zaměstnavatelé nechtějí zaměstnávat OZP?**
- 6. Jaký typ práce nabízíte zdravotně postiženým osobám? (např. masér, rehabilitační pracovník, apod.)**
- 7. Jaké hlavní problémy (pokud jsou) ve Vašem zařízení existují při zaměstnávání OZP?**

8. Zaměstnali byste OZP, pokud by byla ochotna se rekvalifikovat nebo jinak dodatečně vzdělávat?

- ano
- ne

9. Jaký typ zařízení jste?

- jen lázeňské zařízení
- jen wellness zařízení
- lázně a wellness

10. Sídíte v kraji:

- Hlavní město Praha
- Středočeský
- Jihočeský
- Plzeňský
- Karlovarský
- Ústecký
- Liberecký
- Královehradecký
- Pardubický
- Vysočina
- Jihomoravský
- Olomoucký
- Zlínský
- Moravskoslezský

11. Kolik zaměstnanců zaměstnává Vaše zařízení?

- do 10 zaměstnanců
- 11 – 50 zaměstnanců
- 51 – 100 zaměstnanců
- 101 - 250 zaměstnanců
- nad 250 zaměstnanců

Děkuji za Váš čas strávený u tohoto dotazníku a přeji příjemný den!
S pozdravem Zuzka Fortelná